

Родина Мостовичів: Березнівщина хай пам'ятає

«..Український політичний світ хай пам'ятає істину, що в побудові соціального добра народу й держави охорона здоров'я посідає одне з передових місць...».

«Д-р Мостович уважає, що не тільки чільні постаті нашої політики чи культури репрезентують наш народ серед моря інших етнічних груп чужини, але й кожна приватна українська людина, без огляду на її звання чи позицію в суспільстві, є volens-nolens амбасадором всього народу. Як вона себе поводить як людина, фахівець, член спільноти тощо, такою її чужинець побачить, оцінить і ідентифікує з її народом та батьківщиною».

Василь МЕЛЬНИЧИН.

Досліджуючи матеріали про колишніх учителів школи, в якій я учився, – Антоніни та Олекси Іваночків, подружжя, яке понад десятиліття (Антоніна – з 1919 по 1931 р., Олекса – з 1921 по 1931 р.) трудилося у моєму рідному селі Поточиськах (тепер Поточище Городенківського району на Івано-Франківщині) і про яке збереглися добрі згадки у наших батьків та дідів як про зразкових учителів, котрі брали участь в усіх проявах національного життя села, я натрапив на цікаву інформацію про видатного березнівця, одруженого з дочкою Іваночків – Оксаною-Мартою.

Мова йде про Леоніда Мостовича – американсько-професора українського роду, лікаря-радіолога, громадського діяча, мецената, письменника.

Охоче ділюся прочитаним з моїми теперішніми земляками – жителями Березнівщини, які цікавляться своєю історією та особистостями, які її творили.

За інформацією М. І. Пилипенка, вміщеної у Вікіпедії, Мостович Леонід Григорович народився 04. 10. 1919 р. у м. Березне, нині Рівненської області. Брат Миколи Мостовича, батько Марка Мостовича. Дійсний член НТШ – Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка. Як член ОУН брав участь в українському національно-визвольному русі, був ув'язнений у польських, радянських та німецьких тюрмах і концтаборах. Після звільнення американською армією мешкав в Австрії, де 1951 р. закінчив Інн-

Курщини, а мама – з Житомирщини. У Березному була одна з перших батькових парафій. У долі батька був період військового капелянства, адже під час визвольних змагань (1917–1920 рр.) він вступив до армії Петлюри. Після поразки, разом із частинами української армії, був інтернований у Польщі. Звільнившись, одержав призначення в парафію на Волині, у селі Малин Дубенського повіту. Мати в той воєнний час виїхала з дітьми до своєї рідні на Житомирщину. Але, довідавшись про долю батька, вона однієї ночі разом з дітьми перейшла польський кордон і ціною неймовірних зусиль таки дісталася Малина. У Малині я виростав, ходив до народної школи. Школа ця належала чеській колонії, що нараховувала в селі десь зі сто великих господарств. Отож я опанував три мови: українську, чеську та польську; чеську знав найкраще в письмі. Село Малин тоді перебувало під доволі відчутним впливом комуністичних ідей, тому

ною загальною проблемою світопоневолення російським імперіалізмом, колоніальної політики Росії».

Про юнацькі роки у своїх споминах Леонід Мостович згадує:

– «Я народився в родині православного священника о. Григорія та Марії Мостовичів 4 жовтня 1919 р. в містечку Березне, що на рівненському Поліссі, як шоста в сім'ї дитина. Усього ж нас у батьків було семеро: п'ятеро дівчат і двоє хлопців. Батько мій походив з

Кука, провідника похідних груп, який перебував у той час у Василькові під Києвом, і ми знову разом вибралися в дорогу... Зустрів я у Василькові й Мирона Орлика, автора книжки «Ідея і чин». Я знав його раніше з Краківка, бо він був зв'язковим між проводом і краєм. Часто приходив з України й відходив. У похідних групах був призначений на Київську область. Саме від нього я довідався, що мене призначили йому на допомогу на місце Київ, бо знаю російську мову. Я був тим здивований, бо згоди на те нікому не давав і ніхто мені цього не пропонував. До того ж у мене були інші пляни...».

На еміграції у Західній Німеччині Леонід Мостович контактував з усіма чоловічими діячами українського національно-визвольного руху. Ось як описує він одну з таких розмов – із Головою Закордонних Частин ОУН Степаном Бандерою: «Я помітив, що він глибоко переживає оцей новий розкол у їхньому русі й шукає його причин і розв'язки. Багато людей, що він їх шанував, його покидають, хоча признають, що в Бандери не лише провідницькі амбіції, але і здібності. На мою думку, як я заявив Бандері, причини нового розколу у своїй суті є подібні до першого. З тією різницею, що тим разом менше домінував конфлікт поколінь, а більше – непорозуміння між краєм і закордоном. Тоді, коли більшість з нас була роками в'язнями німецьких концтаборів поза Україною і не брала участі в політичному житті, край був краще зорієнтований у світовій та політичній ситуації. Він бачив, що Німеччина здецидовано програє, а з нею й ідея нацизму та фашизму. Таким чином, ідея нашого націоналізму не матиме зрозуміння серед європейських народів, дарма, що в її епіцентрі була визвольна боротьба, а не поневолення інших, як у Гітлера та Муссоліні. Як вислід таких роздумів край рішив створити нове політичне тіло – УГВР (Українську Головну Визвольну Раду), щоб нести нашу ідею визволення під її прапорами. «От шкода, що ви не схвалили й не очолили УГВР. Тоді не було б нового розбиття й конфліктів і не потрібне було б «блискуче відокремлення», яке дуже негативно позначилося на нашому громадському та політичному житті», – зауважив я. Бандера запитав: «То

сбруцький університет зі ступенем доктора медицини. 1957 р. разом із родиною емігрував до США. Оселився в м. Луїсвілл, де пройшов спеціалізацію з радіології (1964 р.). Від 1965 року працював у Медичній школі Університету Кентакі (м. Лексингтон): від 1966 р. – асистент-професор, від 1970 р. – асоційований професор, від 1978 р. – повний професор. Також був керівником радіологічного відділу ветеранського шпиталю при університетських клініках Лексингтона. Після трагічної смерті брата виховував його дітей. Член Українського лікарського товариства Північної Америки, Колегії радіологів Америки, науковий референт Світової федерації українських лікарських товариств. Один з ініціаторів організації Асоціації радіологів України в Києві та створення подібного товариства у США. Співзасновник і член редакції «Українського радіологічного журналу» (м. Харків). Читав лекції у багатьох Вищих навчальних закладах України. Автор виступів з української проблематики на американському телебаченні, в українській та американській пресі. Жертвував на українські громадсько-політичні та церковно-культурні установи. Леонід Мостович помер 12. 02. 2012 р. у м. Понте-Ведра, штат Флорида, США.

Докладно про його життя і діяльність можна прочитати у книзі «Стежками долі. Україна – Західна Європа-Америка. Спомини, роздуми, рефлексії» та чудовому відгуку-рецензії Івана Корсака.

У «Слові з нагоди 100-річчя від дня народження професора Л. Мостовича» доктора права, приват-доцента Українського Вільного Університету Олександра Панченка (Мюнхен) мене вразив такий момент:

«Примірник цієї ошатної книги я отримав на доручення зятя світлої пам'яті пана Леоніда Мостовича, мого приятеля лікаря доктора Юрія Дейчаківського, що мешкав у США. Я набрав у Гуглі назву цієї книжки. Як тут побачив запис москвинською мовою: «Данный материал заблокирован на территории Российской Федерации на основании требования Генеральной прокуратуры Российской Федерации от 12.03.2015 г. №27-31-2015/Ид831-15»...

Здавалося б, спомини людини, яка народилася 100 років тому, не мали би становити серйозної небезпеки для путінської Московщини, але, як бачимо, правдивий український патріот Леонід Мостович й по своїй смерті продовжує свою непримиренну боротьбу з поневолювачами. Л. Мостович, передбачаючи нинішню російсько-українську війну, писав в середині 1990-их років, що «першою місією нашої еміграції є поборювання російської диверсії проти нашого визволення скрізь, послідовно, вперто, розумно й доцільно: словом, пером, різними інформативними виданнями чужими мовами, здобуттям доступу до чужомовної преси та інших інформативних засобів модерної доби. Наша найголовніша мета – це переконати вільний світ, щоб він побачив і зрозумів, що ми народ, а не етнічна частина іншого народу, що наша боротьба – це не внутрішня справа російського народу, а боротьба між двома відрубними народами, народу поневоленого з окупантом. Однак успіх і визнання світом нашої справи, хоч якою слушною і ясною для нас вона є, має вигляд лише тоді, коли вона стає части-

батькові-священникові нелегко було тут жити й працювати. Двічі нашу хату підпалювали. Згоріло все, але ми залишилися живими. Наша напрочуд енергійна мати не впадала у відчай, із кожною такою втратою вміла знайти в собі сили та передати їх усім нам, щоб знову відновити наші гаразди. Батько ж усе життя хворів на астму, проте душпастирський обов'язок виконував сумлінно й совісно. Ще й досі чую, мов крізь далекий, але такий бажаний сон, його м'який тенор з-над престолу нашої малинської церкви. Цей голос, талант співу перейняла від батька наша найстарша сестра Оля, яку Бог обдарував чудовим драматичним сопрано. З таким голосом можна було б розраховувати на мистецьке майбутнє, славу кар'єру співачки. Та замість мрій судилося їй коротке життя й жахлива смерть. Під час війни, коли німці, мовляв, за допомогу малинців УПА спалили місцеве населення, то поміж жертв була й моя сестра. Кого ж тоді не знищили нацисти, тих добила большевицька навала – за ту саму «провину»...».

З доступних джерел відомо, що Олена Мостович (псевдо: «Верба», «Круча») народилася в 1915 році в Березному. Від 1930-х років була членкинею ОУН, у роки першої большевицької окупації перебувала на еміграції в місті Холмі, влітку 1941 року працювала в Рівненському осередку Жіночої служби України, а у 1942 та 1945 роках була провідницею жіночої сітки ОУН та референткою підпільного Українського Червоного Хреста Крайового проводу ОУН північно-західних українських земель. 13 лютого 1945 року Олена Мостович загинула в нерівному бою проти большевицької спецгрупи поблизу присілка Адамків неподалік містечка Оржів на Рівненщині. По смертно, у жовтні 1945 року, відзначена Золотим хрестом заслуги УПА, а у 1952 році – Срібним хрестом заслуги.

Леонід Мостович згадує, як з початком Другої світової війни він включився у визвольну боротьбу, зустрівся майже з усіма провідниками визвольного руху: організаційним референтом Краєвого проводу, його другом Турковським; головою Краєвого проводу Романом Шухевичем; Степаном Бандерою, Ярославом Стецьком, професорами Ленкавським, Габрусевичем тощо.

Вже по війні д-р Леонід Мостович доповнював свої спомини: «...На еміграції в Америці, під час одного з лікарських з'їздів голова УЛТПА Ростислав Сочинський, мій старший колега гімназійних років, запросив нас на вечерю. Гостями, крім нас, були Лебедь з дружиною та мистець Гніздовський. Мені випало сидіти біля Лебедя, і наша розмова зайшла на давні часи. Згадали ми й ту обставину, що її саме описав, про ідею 5-го універсалу та волинсько-польські лісові загони як предтечу УПА. Ми згадали й про братовбивства. Лебедь нічого не заперечував: «Ми робили багато помилок, що їх тепер уже б не зробили, але мусите нам признати: окрім цього, що нас вішали і стріляли, ми – діяли». На це я йому відповів: це правда, що він каже, але горе тому, бо в таких діях перемагають звичайно емоції, не розум, нам в ту історичну добу його дуже потрібно було. Ми мали з Лебедем ще зустрітися, але не вдалося. Старух та Легенда були розчаровані підсумком наших розмов з Лебедем у Львові. Вони вирішили звернутися до Василя

У другому ряду – четвертий ліворуч Л. МОСТОВИЧ, у першому – друга ліворуч О. МОСТОВИЧ.

значить, що ви й ваш брат належите до так званих двійкарів?». Я відповів:

– Ні, ми не є проти вас, але ми не є з вами. Ми також не є з жодною іншою українською політичною формациєю під цей час. Однак ми й надалі готові допомогти не партійним, а патріотичним справам та цілям нашої спільноти...».

Л. Мостович характеризує провідних членів ОУН: «... Лев Ребет, а була це непересічна індивідуальність – розумний, поміркований – він керувався у своїх рішеннях радше розумом, а не емоціями... Після війни Ребет став проти провідницької, але за демократичну систему ОУН, підтримуючи УГВР як центр нашого політичного життя... Група Бандери була найбільш активною, добре організованою та дисциплінованою... Група Мельника та двійкари – це була, здебільшого, інтелектуальна еліта, дещо старшого віку й чисельно невелика. Вона не домінувала й не намагалася домінувати в житті діаспори, а зосереджувалася в її культурно-освітньому секторі...».

Брат Леоніда й Олени Микола Мостович закінчив математичний факультет Львівського університету, до війни здобув ступінь магістра філософії, у міжвоєнний період був Головою студентських товариств, у 1937 році за приналежність до ОУН засуджений на 9 років в'язниці. З падінням Польщі він був Головою українського комітету у Володові й Холмі, ініціатором та промотором українських шкіл та двох гімназій (Холм, Володова), де викладав математику й фізику. У 1941 році він став організатором українського життя на Волині, був арештований німцями в Луцьку, пройшов концтабори. По закінченню війни, у 1951 році, пан Микола здобув докторат фізики в Сорбоні, став доцентом. У 1953 році опинився в Луївілі (штат Кентакі, США), де працював дослідником у фірмі, у 1958 році став професором фізики в університеті, деканом факультету, провадив дослідження в плівковій технології. Професор Микола Мостович був дійсним членом НТШ та низки наукових установ в Америці та Європі, він загинув 19 січня 1968 року в автомобільній катастрофі.

Богдан ДІДИЧ.
(Продовження в наступному номері).

(Закінчення. Поч. у №29).

Леонід Мостович згадував у споминах про свого рідного брата: «...У той час мій брат Микола, який став професором фізики в Сорбоннському університеті (Франція), уже переїхав з родиною до США. Його спеціальність та публікації зацікавили науковий світ Америки, де саме в той час провадилися дослідження щодо міжпланетних польотів. У цій ділянці тоді тривали запеклі змагання між США та совітами, тож науковці цієї галузі були Америці вкрай потрібні. Микола з родиною оселився у штаті Кентакі й невдовзі став професором фізики й математики в місцевому університеті, одночасно працюючи в лабораторіях Рейнолдс Алюмініум. Згодом почав працювати над певними проектами в ділянці міжпланетних летів, через що став видною постаттю університету та й усього міста. На одному з професійних прийнять штату й університету Микола познайомився із сенатором Кентакі Альбіном Барклі, який, зацікавившись походженням Миколи, почав розпитувати про його життя й родину. Микола розповів йому про те, що більшість родини знищена совітами та німцями, а доля ще живих йому невідома. Лише брат, з яким дивом здолав німецькі тюрми й табори смерти, живе в Австрії. Й далі Микола оповів йому мою історію, про те, що я хочу виїхати до США, але, на жаль, через зміни на легенях не надають дозволу, хоча австрійські лікарі не згодні з тією діагнозою. Барклі уважно вислухав Миколу й заявив, що старатиметься нам допомогти, і записав наші імена та адресу в Австрії. На наше велике здивування, всього за якихось сім днів після отієї розмови Микола з сенатором нас покликали в Зальцбург до американського консуля. Там зробили мені томографічний знімок легенів на бажання Барклі й вислали це все на його адресу в сенаті. Усі оті знімки він передав для огляду професорові рентгенології в шпиталі Волтер Рід, і там заявили, що вони стовідсотково згодні з думкою австрійських лікарів, що жодних активних змін у моїх легенях нема. За два тижні нас викликали до консуляту й видали візу до США. У той час брат Микола підшукав мені працю в католицькому шпиталі міста Луївіл...»

дерівцям, але офіцери, які тим самим транспортом прибули з Монтелюпіха, офіційно заступилися за них – і так було досягнуто спокою.

Із інформацій Павла Пундія, Романа Осінчука та Василя Мельчинина відомо, що по закінченню Другої світової війни Леонід Мостович вступив на медичний факультет Інсбруцького університету (Австрія). Під час студій він був активним у студентському та громадському житті українців в Австрії. Медичні студії пан Леонід закінчив у 1951 році з відзнакою і впродовж п'яти років відбував вишкіл з інтерністики та рентгенології в університетських клініках Інсбруку. Як було вже зазначено вище, у 1957 році Леонід Мостович разом з родиною емігрував до США. Там він оселився у м. Луївіл (штат Кентакі), де відбув інтерншип, й у 1964 році завершив спеціалізацію з радіології, а за рік склав спеціалізаційні іспити й переселився в Лексінгтон (штат Кентакі) на працю в Медичній школі штату, спершу – інструктором катедри радіології, від 1966 року став асистент-професором, а за чотири роки після цього – асоційованим професором, а вже у 1978 році став повним професором. Крім студентів та резидентів радіології, професор Леонід Мостович навчав у школах медичних сестер, асистентів лікарів та радіологічних техніків, одночасно він був керівником радіологічного відділу ветеринарського шпиталю при університетських клініках Лексінгтону, був також членом Українського лікарського товариства Північної Америки (УЛТПА), а також численних американських медичних товариств. Від 1986 року професор Леонід став дійсним членом НТШ в Америці, виявив себе як добрий знавець та дорадник у плануванні і устаткуванні радіологічних центрів, інспектор акредитації радіологічних інститутів у США. Працюючи в Американському коледжі радіології, професор Л. Мостович брав активну участь в американському й українському громадсько-політичному житті, постійно висту-

му хірургії (Massachusetts General). 1992 року він завершив спеціалізацію із загальної хірургії, а від 1989 по 1990 рік він вже працював хірургом в одному зі шпиталів Сіднею в Австралії, що дало можливість ознайомитися з хірургічною практикою в інших країнах. Від 1992 року пан Мостович-молодший стає головним резидентом в Гарвардській програмі серцево-судинної та легеневої хірургії, включаючи перещеплення серця, легенів тощо. ...Св. пам. професор Леонід Мостович, ніби передбачаючи нинішню московсько-українську війну, писав ще в середині 1990-х років, що «...першою місією нашої еміграції є поборювання російської диверсії проти нашого визволення скрізь, послідовно, вперто, розумно й доцільно: словом, пером, різними інформативними виданнями чужими мовами, здобуттям доступу до чужомовної преси та інших інформативних засобів модерної доби тощо. На наших вічах, демонстраціях, сходинах, у нашій пресі ми побиваємо ворога в прах і пух, але не ущерблюємо його. Уся пропаганда серед нас – це лише менша частина завдання. Ми вже свідомі, за що й ким закуті. Наша найголовніша мета – це переконати вільний світ, щоб він побачив і зрозумів, що ми закуті, що ми народ, а не етнічна частина іншого народу, що наша боротьба – це не внутрішня справа російського народу, а боротьба між двома відрубними народами, народу поневоленого з окупантом. Одначе успіх і визнання світом нашої справи, хоч якою слушною і ясною для нас вона є, має вигляди лише тоді, коли вона стане видною частиною загальної проблеми світопоневолення російським імперіалізмом кольтоніальної політики Росії...».

Леонід Мостович енергійно порушував справу Велико-го голоду, наступу Москви на українську культуру та на українську духовність взагалі; висловлював протест проти того, щоб «наші сини гинули в Афганістані чи Середній Америці за російську імперію, чи щоб їх уживали до здушвання волелюбних рухів в Польщі, Мадярщині, Чехословаччині, чи погрожували цілому світові ядерною зброєю»; був членом Відділу «Співпраця» Української Національної Самооборони.

Напередодні та в час Другої світової війни Леонід Мостович пройшов тяжкі випробування польськими та німецькими концтаборами. Серце завмирає від жаху, коли слухаєш його спогади про ліквідацію українських дітей в Аушвіці, що їх забрали від батьків, призначених до Німеччини на працю: «Одного ранку почув я дитячий гамір за вікном. Я почув українську мову і глянув туди та побачив сотні наших хлопчиків у віці від 7 до 12 років життя. Вони спочатку бавилися і бігали, не усвідомлюючи собі де вони є. Але це не тривало довго, бо зараз же з'явився шарфюрер Клер із своїми асистентами і зарядив дітям роздагати та ставати в ряди перед брамою 20-го блоку. Тоді піднісся дитячий крик до неба. Кликали вони своїх батьків, братів, сестер, просили помилування, але воно ні від кого не приходило. Вбивча голка злочинця Клера прошивала їхні груди і падали дитячі тільця, як метелики на шпильках. А в сутінках вечора вантажні авта вивозили тіла цих невиних дітей у крематорій чи неznані могили. Вже сорок років минуло від того часу, а я все ще чую той крик дитячої розпуки і не можу його забути. Він не подібний до жадного іншого звуку людського горя та жадного іншого крику переляканих дітей, що чув я коли-небудь протягом останніх десятиліть свого життя».

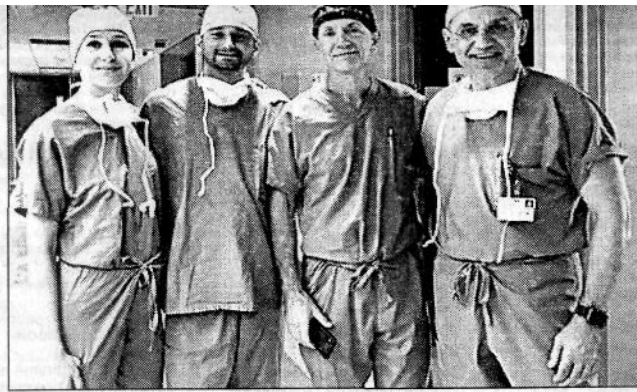
Як зазначав Святослав Липовецький у своєму дописі «Боротьба за літеру У», «...німецькі концентраційні табори стали чи не найбільшим символом насильства у ХХ столітті. Українці в них були однією з найчисленніших груп, хоча офіційно така національність тут не значилася. Між тим українським в'язням доводилося як боротися за своє національне ім'я, так і захищати його...».

Пізніше, на одній із зустрічей з громадськістю, на запитання, яким чином він пережив оці всі страхоття табору, Л. Мостович відповів: «Я прийшов туди з Богом, перебув з Богом і вийшов з Богом, і лише Він може дати відповідь, чому мене зберіг живим».

Однак, він не мав у своїй душі ненависті до німецького народу, вважаючи, що «кожний нарід може бути здинний до такого, якщо очолений злочинним урядом, злочинними провідниками». Як свого часу і до «тієї частини росіян, що не піддержує та не репрезентує і не репрезентувала злочинного уряду та його імперіалізму», він ненависті не мав.

У Аушвіці часто траплялося, що роль катів відігравали, окрім гітлерівських бандитів, ще й польські «політичні в'язні». Окрім побоїв, яких поляки масово застосовували щодо членів «Бандера групе», українці зазнавали принижень на побутовому рівні. Навіть у лікарнях вони були людьми «другого сорту»...».

Фактично першими жертвами, яких поляки закатували в Аушвіці, були брати Василь та Олекса Бандери. Наступна група врятувалася завдяки випадкові. Леонід Мостович, котрий у Монтелюпіху відповідав за українських в'язнів, також розподіляв продуктові набори, які отримували українці від допомогового комітету. І коли передач було більше, ніж арештованих українців, Мостович ділився з польськими в'язнями, які не мали від кого чекати допомоги. До таких належали інтелігенція та офіцери, що були з-поза Кракова. Це часто викликало в українців незрозуміння, але дуже допомогло, коли націоналісти опинилися в Аушвіці. Тоді поляки підготували «прийом» бан-

Марко МОСТОВИЧ – (третій ліворуч) серед американських хірургів.

пав за правдиве висвітлення українських реалій у пресі, на радіо, по телебаченню, в коледжах, церквах, установах та ін. Протягом всіх років свого перебування у США він був щедрим жертводавцем на українські громадсько-політичні та церковно-культурні установи, став автором 25 наукових публікацій в американських радіологічних журналах та в «Лікарському віснику» УЛТПА, виступав з науковими доповідями в Америці та за її межами на з'їздах, конгресах, семінарах, на презентаціях і наукових з'їздах УЛТПА. За свого життя професор Леонід Мостович був нагороджений численними відзнаками за великий вклад у розбудову та піднесення рівня охорони здоров'я. Мерія Лексінгтону присвоїла йому звання видатного громадянина міста, штат номінував його Полковником Кентакі, а Федеральний уряд з Вашингтону нагородив його Золотою медаллю.

З Оксаною-Мартою Іваночко Леонід Мостович одружився у 1948 році. У шлюбні подружжя Мостовичів мало двох дітей – дочку Ірину, одружену з Юрієм Дейчаківським, та докторанта психології, сина Марка Мостовича, лікаря-кардіолога Гарвардського університету. Після трагічної смерті брата, д-ра фізики Миколи Мостовича та його дружини Леонід Мостович зі своєю дружиною опікувався двома сиротами – Анною та Андрієм, обидвоє також одержали вищу освіту.

Шляхом свого батька пішов і син професора Леоніда лікар-хірург Марко Мостович, який народився 24 липня 1960 року в місті Луївіл, штат Кентакі, середню освіту здобув 1978 року в Лексінгтоні. За визначні успіхи в навчанні був прийнятий членом National Honor Society, згодом здобув перше місце в середньошкільному конкурсі штату з мов – латинської, німецької й англійської, а також – з фізики й математики. Одночасно Марко вивчав українознавство й у 1977 році склав з відзнакою випускні іспити в Українській школі при УНО в Західному Торонто (Канада). По закінченню середньої школи він відбув передмедичні студії в університеті штату в Лексінгтоні, завершивши їх у 1982 році бакалавром біології. Того ж року Марко Мостович розпочав медичні студії в університеті у Луївілі, успішно закінчивши їх у 1986 році. Це, мабуть, й допомогло Маркові бути прийнятим на Гарвардську програ-

«В особистому житті Льоньо Мостович – щирий друг своїм приятелям, відданий батько своїй родині та вірний опікун сиріт покійного брата. Глибоке відчуття обов'язку та відповідальності перед Богом за все, чим доля наділила, це, мабуть, найбільш вагомим прикметам характеру цієї вартісної людини», – зазначає Василь Мельничин у своїй публікації «Труд і успіх».

Письменник Іван Корсак писав 14 вересня 2012 року: «...Із найглибшого волинського Полісся, з селища Березне (тепер Рівненської області), починалися життєві стежки братів Леоніда й Миколи Мостовичів, славних своїми ділами. Але чи багато ми знаємо про них?... Матеріали про цих непересічних особистостей, як і про інших видатних наших земляків, знаходимо в книзі Сергія Козака «Волинська літературна еміграція» (Київ, «Український письменник», 2012). Тут зібрано відомості про письменників української діаспори, вихідців з Великої Волині, а також тих літераторів, чия доля пов'язана з волинським краєм. Про значимість їхнього вкладу в нашу історію загальною літературою зокрема вже можна судити навіть із простого переліку прізвищ. Тут знаходимо імена Уласа Самчука та Юрія Косача, Леоніда Мосендза та Олега Ольжича, Івана Огієнка та Олекси Стефановича, Федора Одрача та Юрія Горліс-Горського, Ізидори Косач-Борисової та Ольги Косач-Кривинюк...».

Професор Леонід Мостович уважав: «...Лікарський світ, хоче чи ні, несе співвідповідальність за кращу чи гіршу охорону здоров'я свого народу. Він з нього виростає, з ним пов'язаний і йому призначений бути відданим до кінця свого професійного віку. Народ, де б то не було, вірить у свого лікаря. У ньому він бачить руку спасіння в хвилину болю душі й тіла. Знаємо, що історія життя кожної людини запише не тільки успіхи долі, але й удари. Людина не тільки випростовується, вона теж хилиться й часто падає. І так, як дитина тікає під охорону батька й матері, бо вірить, що вони заберуть від неї все, що їй болить, все, що її бентежить, так і доросла людина, стара чи молода, вбога чи заможна, щаслива чи в горі, коли камінь долі придавить і поважна недуга паде на її душу чи тіло, простягає свою руку й віру до лікаря. Не всім дано застелити своє життя без болю, недуг і несповнених мрій. Лікар – він же той, що йому дано розум, науку й силу лікувати, усмиряти біль, рятувати. Є ціна на все у світі, лише нема ціни на людське здоров'я. Усемогутній Творець не створив нічого більш божественного понад життя. Життя – це найбільша містерія світу, містерія творіння. Його оберігають закони праведних церков і правових держав. Сили неба й землі поставили нас на сторожі оцього небесного творіння, доручили нам зберігати й продовжувати життя людини. Берімо ж цей святий обов'язок лікаря з гордістю, жертвовністю та вірою у свій народ і свою державу. Тоді над нами й поперед нас буде Господь, а за нами – люди. Минуть століття, зміниться світ, зміняться люди, зміняться народи, а незмінним буде завжди завдання лікаря, що несе поміч і гоїть рани...».

Які актуальні ці зворушливі слова професора, лікаря й українського патріота св. пам. Леоніда Мостовича сьогодні...

Богдан ДІДИЧ.